

3. Система виховання національної свідомості учнів загальноосвітньої школи / за ред. Д.О. Тхоржевського. – К., 1999. – 296 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в п'яти томах. - К.: Рад. шк., 1976. – Т. 3. – 670 с.
5. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : у 2-х т. / К. Д. Ушинський. – К., 1983. – Т. 1. – 488 с.

Рудак О.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

## НОВІ ТИПИ УРОКІВ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Нововведення, або інновації, характерні для будь-якої професійної діяльності людини тому, природно, стають предметом вивчення, аналізу та впровадження. Педагогічні інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих учителів і цілих колективів. Цей процес не може бути стихійним, він потребує управління.

В. О. Сластьонін пише: «Поняття «інновація» означає нововведення, новизну, зміну; інновація як засіб і процес припускає введення чого-небудь нового. Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, методичні форми навчання, організацію спільної діяльності вчителя і учня» [1, с. 13].

Останнім часом інтерес школярів до навчання різко впав, чому деякою мірою сприяли застарілі форми організації. Пошук інновацій у формах навчання призвів до появи так званих нестандартних уроків.

**Мета статті** – охарактеризувати інноваційні типи уроків, що їх може застосувати сучасний педагог у своїй фаховій діяльності.

*Урок-суд* передбачає створення ситуацій, в яких відбувається обговорення двох протилежних думок щодо питання, яке вивчається. Учні вчать формулювати та захищати свою точку зору, аргументувати свою думку. Такий підхід сприяє розвитку критичності мислення.

*Урок-новела* являє собою невелику розповідь на певну тему, яка відзначається чіткістю сюжету та відсутністю описовості, небуденністю події. Головна мета таких уроків – розширення кругозору учнів, оскільки матеріал, що пропонується на них, часто «виходить за межі» програми.

*Урок-заліпков'язаний* з перевіркою наявних в учнів знань з певної теми. Як правило, учням заздалегідь пропонуються питання, за якими вони готуються відповідати (відповіді можна подавати як в усній, так і письмовій формі). Такі уроки сприяють розвитку механічного та смислового запам'ятовування, якості мислення (глибина, широта, самостійність тощо), мовлення.

*Урок-огляд знань* так само, як і урок-залік, спрямований на перевірку наявних в учнів знань, але в цьому випадку учні самостійно готують матеріал з певної теми, демонструючи не лише теоретичні знання, але й уміння використовувати ці знання на практиці. Можливе об'єднання учнів у групи. Тоді завдання формулюється для всієї групи, а відповідає за роботу групи відповідальний. Виконання завдань вимагає від учнів критичності та гнучкості мислення, уяви.

*Урок-брейн-ринг* передбачає перевірку знань учнів у нетрадиційній формі. Так, замість традиційного індивідуального опитування учні об'єднуються в групи та готують питання одне для одного. Це можна зробити в нетрадиційній формі, прочитавши уривок з відповідного літературного твору та поставивши до нього запитання. Психологічна цінність таких уроків полягає в тому, що використовується групова робота. Аналізуючи виконання завдань у груповій формі, можна виокремити такі особливості: бажання учнів обмінюватись інформацією, позитивна емоційність під час виконання всіх завдань, взаємодопомога під час обговорення, поява в деяких учнів орієнтації на підлітків, прагнення самоствердитись.

*Урок-конференція* є зборами, нарадою представників різних спеціальностей для обговорення певних проблем. Така форма уроку вимагає використання сукупності різних методичних приймів і засобів навчання. При цьому (і це найголовніше) школярі є не пасивними спостерігачами, а активними учасниками перебігу подій. Участь у подібних іграх передбачає активну розумову діяльність, а також активізацію наявних знань і самостійності учня [1, с. 8].

*Урок-КВК* насамперед сприяє формуванню самостійності мислення, стимулює розвиток творчих здібностей, а також розширює кругозір.

*Урок-розслідування* передбачає збирання учнями конкретних фактів, що характеризують стан певної проблеми. Найчастіше такі уроки пов'язані з екологічними проблемами, оскільки в засобах масової інформації та літературі наводиться достатньо фактів, що демонструють загрозу природі через результати людської діяльності. Цінність цього виду уроку полягає в тому, що у школярів формуються навички самостійної роботи з літературою, а також розвиваються мовленнєві здібності, вміння чітко викладати свої думки.

*Урок-подорож* має задовольняти вимоги, що висуваються до ігор-подорожей: пересування гравців у просторі; оформлення території відповідно до змісту гри; повідомлення учням пізнавальної інформації у захоплюючій формі; чітке формулювання завдань на кожній зупинці впродовж гри; вироблення шкали оцінювання виконання гравцями завдань; оформлення карти-схеми, на якій позначено маршрут учасників гри. Такі уроки сприяють розвитку спостережливості та уваги школярів, розширенню їх кругозору [2, с. 10].

*Урок-екскурсія* передбачає, що урок буде проведено поза школою, учні для ознайомлення з об'єктом, який вивчається, вийдуть на природу, виробництво, до музею і т. ін. Головна мета цих уроків – спостереження учнями предметів, явищ, процесів, які вивчаються, та вміння використовувати теоретичні знання на практичних прикладах, що супроводжується поясненнями вчителя або екскурсовода. Головна психологічна особливість таких уроків – посилення сприйняття того матеріалу, який в інших умовах

подання є складним або навіть недоступним розумінню учнів [2, с. 9].

*Урок-есе* – сукупність філософської, естетичної, літературно-критичної, художньої, публіцистичної літератури з парадоксальним викладом. На такому уроці може розглядатися цікава й актуальна одночасної для кількох шкільних предметів тема. Такі уроки показують, що отримані на уроках знання необхідні в повсякденному житті, їх можна та слід використовувати.

*Урок-рольова гра* організовується тоді, коли необхідно на практиці показати, як правильно застосовувати знання. Залежно від конкретної педагогічної мети уроку, його змісту, індивідуальних психологічних особливостей дітей та рівня їхнього розвитку, можна проводити сюжетно-рольові ігри з одним учнем, групою або всіма учнями класу.

У процесі проведення ігор у багатьох учнів підвищується інтерес до навчального предмету. Навіть пасивні на уроках діти хочуть вступити в гру. Ігри повніше реалізують підготовку учнів до практичної діяльності, привчають до колективних форм роботи. Ефективною є гра, що проводиться з настановою на перемогу [3].

*Урок-композиція* є однією з форм подання матеріалу за допомогою мистецтва (музики, літератури). Побудова уроку-композиції передбачає виклад матеріалу в певній послідовності з додаванням літературних і музичних елементів, репродукцій. Отже, цей урок є прикладом можливої інтеграції будь-якого предмета з літературою, а то й музики, образотворчого мистецтва.

*Урок-казка* спрямований на розвиток уяви та творчого мислення учнів: Цьому сприяє залучення школярів до складання сюжету казки. Інсценізація казки формує мовленнєві здібності учнів, сприяє естетичному розвитку. Сюжет казки передбачає виконання цілої низки умов: чітка цільова установка; вибір найбільш відповідного об'єкта; складання запитань, на які потрібно відповісти учням за допомогою наявних знань (під час інсценізації мають бути сформульовані запитання, спрямовані на активізацію наявних в учнів знань, а також може здійснюватися перевірка домашнього завдання); створення фабули (ланцюжок подій, що описуються в казці в певній послідовності); літературне оформлення. У процесі літературного оформлення казки необхідно враховувати деякі моменти:

- ☐ цікавість змісту казки;
- ☐ нескладність її інсценування;
- ☐ можливість створення костюмів для учасників казки;
- ☐ проведення хімічних дослідів;
- ☐ використання наочності, що допомагає сприйняттю хімічних елементів казки.

Отже, інноваційні уроки відрізняються від стандартних тим, що участь у них є обов'язковою для всіх учнів, їхні правила, зміст, методика проведення розроблені так, що для деяких учнів, які не цікавляться тим чи іншим предметом, ці уроки можуть послужити вихідною точкою у виникненні цього інтересу. Однак не можна забувати, що головною метою будь-якого уроку є навчальна. Інноваційні уроки перш за все активізують діяльність учнів, роблять сприйняття більш активним, емоційним, мислення – творчим, самостійним, гнучким. Тому їхнє використання дає найбільший ефект у класах, де переважають учні з нестійкою увагою, незначним інтересом до предмета. Нестандартні уроки (урок-суд, урок-новела, урок-залік, урок-огляд знань, урок-брейн-ринг, урок-конференція, урок-КВК, урок-розслідування, урок-подорож, урок-екскурсія, урок-есе, урок-композиція, урок-казка) повинні доповнювати традиційні уроки, які мають усе-таки переважати.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волканова В. В., Муржа Л. І. М. Т. О. Порадник методиста: типологічний словник уроків (вид, форма, методи та прийоми) [Текст] / В. В. Волканова, Л. І. М. Т. О. Муржа // Управління школою. – 2008. – №8–9. – С. 2–27. – Дидактика.
2. Найпоширеніші нестандартні уроки [Текст] // Розкажіть онуку. – 2008. – №11. – С. 9–12.
3. Педос Н. Ю. Нестандартні уроки. Типи уроків. Планування уроку.
4. <http://nataliyapedos.wordpress.com/2012/11/01/нестандартні-уроки-типи-уроків-плану/>
5. Чернишов О. Сучасний урок: синтез традицій та інновацій/ О. Чернишов // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2011. – №12. – С.24–28.

*Савик Н.*

*Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.*

### ВИХОВАННЯ В УЧНІВ ІНТЕРЕСУ ДО НАВЧАННЯ

Інтерес – «форма прояву пізнавальної потреби, що забезпечує спрямованість особистості на усвідомлення цілей діяльності і тим самим сприяє орієнтуванню, ознайомленню з новими фактами, більш повному і глибокому відображенню дійсності» [2, с. 34]. Формування в учнів мотивації до навчально-пізнавальної діяльності є однією з головних проблем сучасної школи. Її актуальність обумовлена оновленням змісту навчання, постановою завдань формування у школярів прийомів самостійного набуття знань, пізнавальних інтересів, життєвих компетенцій, активної життєвої позиції.

**Мета статті** – охарактеризувати фактори формування інтересу до навчання.

Формування пізнавального інтересу – це замкнений автоматичний процес, що обумовлено соціальним оточенням, сферою і характером діяльності особистості, її активності і роллю в структурі діяльності колективу.

Важливою у вихованні в учнів позитивного ставлення до навчання, а отже, активізації їх пізнавальних